

Persoonlijk/Vertrouwelijk

De gemeenteraad van Edam-Volendam
T.a.v. de voorzitter, burgemeester mevrouw L.J. Sievers
Postbus 180
1130AD VOLENDAM

Velsen-Zuid, 7 oktober 2021

Kenmerk: B212267/P21405

Betreft: Samenvatting rapport onafhankelijk integriteitsonderzoek

Geachte mevrouw Sievers,

Met datum 7 oktober 2021 hebben wij u het rapport met kenmerk B212266/P21405 overgelegd naar aanleiding van het door ons verrichte onafhankelijk integriteitsonderzoek.

Vornoemd rapport heeft een omvang van 61 pagina's en bevat 5 bijlagen.

Op de volgende pagina's van deze brief is de samenvatting van onze bevindingen opgenomen, welke samenvatting identiek is aan de in ons rapport opgenomen samenvatting.

Desgewenst kunt u deze brief in brede(re) kring verspreiden.

01. De (mogelijke) ontwikkeling van het gebied Lange Weeren heeft binnen de gemeente Edam-Volendam ('de gemeente') geleid tot een dynamiek die gepaard is gegaan met (anonieme) verwijten en aantijgingen jegens (voormalige) leden van de gemeenteraad van de gemeente ('de gemeenteraad') en (voormalige) leden van het college van burgemeester en wethouders van de gemeente ('het college').
02. Verder is sprake geweest van een bedreiging aan het adres van een ambtsdrager van de gemeente.
03. De gemeenteraad heeft tijdens de raadvergadering d.d. 20 mei 2021 unaniem een motie aangenomen die ziet op het (laten) verrichten van een onafhankelijk integriteitsonderzoek; de gemeenteraad heeft Integis BV ('Integis') opdracht verstrekt dit onderzoek te verrichten.
04. Het onderzoek heeft zich gericht op de leden van de gemeenteraad, de leden van het college en een selectie van ambtenaren die in de periode vanaf 9 oktober 2019 in voornoemde hoedanigheid hebben gefunctioneerd of functioneren, teneinde vast te stellen of:
  - Zij al dan niet hebben gehandeld in overeenstemming met wet- en regelgeving ter zake van financiële belangen, nevenfuncties, geschenken, faciliteiten en diensten alsmede persoonlijke belangen;
  - Te identificeren verwijten en aantijgingen jegens hen al dan niet houdbaar zijn;
  - Zij al dan niet zonder last of ruggespraak (kunnen) handelen;
  - Zij al dan niet hebben gehandeld overeenkomstig de op hen van toepassing zijnde geheimhoudingsbepalingen.
05. De doelstelling van het onderzoek was, naast het verstrekken van inzicht in vorenstaande, gericht op:
  - Het herstellen van het vertrouwen in de gemeenteraad en het college in algemene zin en specifiek ten aanzien van het dossier Lange Weeren;
  - Het herdefiniëren van de onderlinge omgangsvormen van de leden van de gemeenteraad en het college.

06. De werkzaamheden van Integis hebben zich gericht op totaal 39 (voormalige) leden van de gemeenteraad, (voormalige) leden van het college en geselecteerde ambtenaren; één voormalig raadslid heeft geen medewerking verleend aan ons onderzoek.
07. De werkzaamheden van Integis hebben onder meer bestaan uit:
  - Het houden van oriënterende interviews;
  - Het verzamelen en analyseren van beschikbare bescheiden;
  - Het vaststellen van het normenkader;
  - Het verrichten van onderzoek in openbare bronnen;
  - Het opstellen van een (standaard)vragenlijst en het analyseren van de schriftelijke antwoorden;
  - Het houden van (semigestructureerde) interviews;
  - Het nemen van inzage in bescheiden van externe partijen.
08. Omdat de gemeenteraad opdrachtgever was van onderhavig onderzoek en haar afzonderlijke leden subject van onderzoek waren, heeft het onderzoek plaatsgevonden onder begeleiding van een validatiecommissie, met het doel de objectiviteit van het onderzoek te waarborgen.
09. De aard, omvang en diepgang van onze werkzaamheden zijn (uitsluitend) met de validatiecommissie afgestemd. De validatiecommissie heeft verder kennisgenomen van onze (concept)rapportage teneinde te waarborgen dat de inhoud beantwoordt aan de doelstellingen van het onderzoek.

Over de bedreiging:

10. Inzake de bedreiging aan het adres van een ambtsdrager van de gemeente hebben wij geconstateerd dat een relatie bestaat tussen de bedreiging en het dossier Lange Weeren.
11. De aard van de bedreiging rechtvaardigt het doen van strafrechtelijke aangifte. Omdat voornoemde ambtsdrager strafrechtelijke aangifte van de bedreiging heeft gedaan, hebben wij op dit punt geen werkzaamheden verricht.¹

¹ Wij zijn niet bekend met de status van het strafrechtelijk onderzoek ten tijde van de datering van dit rapport.

Over financiële belangen:

12. De (voormalige) leden van de gemeenteraad, de (voormalige) leden van het college en de geselecteerde ambtenaren hebben geen financiële belangen (gehad) in de vennootschappen waarin de twee ontwikkelaars de (mogelijke) gebiedsontwikkeling van Lange Weeren hebben ondergebracht.
13. Verder zijn de (voormalige) leden van de gemeenteraad, de (voormalige) leden van het college en de geselecteerde ambtenaren geen uiteindelijke eigenaar (geweest) van of hebben zij geen uiteindelijke zeggenschap (gehad) over de vennootschappen waarin de twee ontwikkelaars de (mogelijke) gebiedsontwikkeling van Lange Weeren hebben ondergebracht.

Over nevenwerkzaamheden en nevenfuncties:

14. De (voormalige) leden van de gemeenteraad, de (voormalige) leden van het college en de gemeentesecretaris verrichten geen verboden handelingen zoals expliciet benoemd in de Gemeentewet; zij hebben deze evenmin in het verleden verricht.
15. De (voormalige) leden van de gemeenteraad verrichten geen nevenwerkzaamheden en vervullen geen nevenfuncties die conflicteren met een goede vervulling van het raadslidmaatschap; zij hebben deze evenmin in het verleden verricht respectievelijk vervuld.
16. De (voormalige) leden van het college verrichten geen nevenwerkzaamheden en vervullen geen nevenfuncties waarvan de uitoefening ongewenst is met het oog op een goede vervulling van, kort gesteld, hun functie; zij hebben deze evenmin in het verleden verricht respectievelijk vervuld.
17. De geselecteerde ambtenaren verrichten enerzijds geen verboden nevenwerkzaamheden en vervullen geen verboden nevenfuncties en anderzijds verrichten zij geen nevenwerkzaamheden en vervullen zij geen nevenfuncties waardoor een goede vervulling van de functie niet in redelijkheid is verzekerd; zij hebben deze evenmin in het verleden verricht respectievelijk vervuld.

Over geschenken, faciliteiten en diensten:

18. De (voormalige) leden van de gemeenteraad, de (voormalige) leden van het college en de geselecteerde ambtenaren hebben in samenhang met het dossier Lange Weeren geen geschenken, faciliteiten en diensten ontvangen (die een bedrag ad € 50 te boven gaan).
19. Verder is ons niet gebleken dat de in de gemeenteraad vertegenwoordigde politieke partijen donaties hebben ontvangen die naar hun aard en omvang afwijken van reguliere en normale patronen.

Over persoonlijke belangen:

20. Wij hebben geen aanwijzingen gevonden dat geconstateerde familierelaties invloed hebben (gehad) op het handelen door een voormalig raadslid inzake het dossier Lange Weeren.
21. Wij hebben geen aanwijzingen gevonden dat een geconstateerde familierelatie en geconstateerde vriendschappen van andere (voormalige) leden van de gemeenteraad invloed hebben (gehad) op het handelen door deze (voormalige) leden van de gemeenteraad inzake het dossier Lange Weeren.
22. Dat een voormalig raadslid aanwonend is aan het gebied Lange Weeren en dat diens partner secretaris is van een belangenorganisatie heeft niet van invloed kunnen zijn op besluiten inzake het dossier Lange Weeren, omdat:
  - De gemeenteraad gedurende de onderzoeksperiode geen besluiten heeft genomen inzake het dossier Lange Weeren;
  - Tijdens de raadsvergadering op 20 mei 2021 (ook) geen besluit over het dossier Lange Weeren is genomen.
23. Uit ons onderzoek volgen geen aanwijzingen dat een affectieve relatie tussen een lid van het college en een raadslid, die zijn verbonden aan verschillende coalitiepartijen, invloed heeft (gehad) op hun handelen inzake het dossier Lange Weeren.

Over verwijten en aantijgingen:

24. Wij hebben meerdere verwijten en aantijgingen jegens (voormalige) leden van de gemeenteraad, (voormalige) leden van het college en geselecteerde ambtenaren geïdentificeerd.
25. Wij hebben geconstateerd dat geen van de geïdentificeerde verwijten houdbaar is.

Over last (en ruggespraak):

26. Wij hebben geen aanwijzingen gevonden dat de fractiediscipline binnen de afzonderlijke raadsfracties zodanig is dat raadsleden binnen hun fractie geen andere mening mogen hebben; evenmin dat raadsleden geen andere standpunten mogen innemen; evenmin dat raadsleden zich niet anders mogen uiten en evenmin dat raadsleden niet afwijkend van de meerderheid van de fractie mogen stemmen.
27. Verder hebben wij geen aanwijzingen gevonden dat door raadsleden ervaren externe druk naar inhoud en vorm zodanig is geweest dat deze (doorslaggevende) invloed heeft gehad op de standpunten van raadsleden.

Over geheimhouding:

28. Wij hebben geen aanwijzingen gevonden dat vigerende geheimhoudingsbepalingen zijn overtreden. Meerdere geïnterviewden hebben geïnsinueerd dat een voormalig lid van het college de vigerende geheimhoudingsbepalingen zou hebben overtreden. Wegens gebrek aan onderbouwing en verifieerbare gegevens is dit verwijt, op grond van het uitgangspunt van de onschuldpresumptie, niet houdbaar.

Over eventueel vervolgonderzoek:

29. Omdat wij bij ons onderzoek geen schendingen van wet- en regelgeving (op het gebied van integriteit) hebben geconstateerd, hebben wij geen redenen u voor te stellen om vervolgonderzoek te (laten) verrichten.

Over onze beschouwing:

30. Omdat wij bij ons onderzoek geen schendingen van wet- en regelgeving (op het gebied van integriteit) hebben geconstateerd, blijft de vraag onbeantwoord wat de verklaring zou kunnen zijn voor het feit dat het dossier Lange Weeren tot zoveel 'dynamiek' heeft geleid en zoveel 'lading' heeft gekregen. Om deze vraag te kunnen beantwoorden, hebben wij een beschouwing toegevoegd aan onze bevindingen, waarover samengevat het volgende.
31. Het dossier Lange Weeren kenmerkt zich door (een toenemend) wantrouwen bij een deel van de gemeenteraad jegens het college c.q. de door het college verstrekte informatie.
32. Dit wantrouwen heeft er toe geleid dat een deel van de gemeenteraad 'zelf aan de gang is gegaan' met als gevolg dat (de leden van) het college en (de leden van) de gemeenteraad niet beschikten over dezelfde informatie.
33. Sprake was dus van informatieongelijkheid die verder werd gecompliceerd door informatie die door onder meer media en belangenorganisaties is verspreid.
34. Informatieongelijkheid is zorgelijk als besluitvorming wordt gevraagd over een cruciale gebiedsontwikkeling. Net zo zorgelijk is dat de betrouwbaarheid van beschikbare en verspreide informatie niet was gewaarborgd.
35. Het bestaan van informatieongelijkheid en informatie waarvan de betrouwbaarheid niet was gewaarborgd heeft geleid tot het gebruik van irrationele argumenten, het uitdragen van onvoldragen standpunten, het voeren van ongelijkwaardige discussies en als gevolg daarvan een onzorgvuldig proces om te komen tot besluitvorming. Wij hebben waargenomen dat de 'eigen' informatie werd beschouwd als 'de waarheid' en dat deze 'eigen' informatie aldus leidend was.
36. Het college heeft de geest van 'eigen waarheden' niet in de fles kunnen krijgen. Volgens meerdere geïnterviewden zou het college onvoldoende de regie hebben genomen; het college zou onvoldoende duidelijk zijn geweest en het college zou niet tijdig en 'proactief' de leiding hebben genomen.
37. Los van wat hiervan waar mag zijn, wij achten het in ieder geval mogelijk dat onduidelijkheid is ontstaan doordat bescheiden in het dossier Lange Weeren soms moeilijk zijn te volgen en te doorgronden. Deze onduidelijkheid biedt ruimte voor verschillende interpretaties.

38. Ook kan onduidelijkheid zijn ontstaan door (het uitblijven van) besluitvorming; zo is in 2017 geen besluit genomen over het (richt)aantal woningen; wel is destijds besloten dat de exploitatie zal geschieden door de markt en niet door de gemeente. Onze indruk is dat het een deel van de leden van de gemeenteraad onvoldoende duidelijk is welke implicaties dit uitgangspunt heeft.
39. Tot slot kan onduidelijkheid zijn ontstaan omdat de gemeenteraad en het college nimmer een goed inhoudelijk debat hebben gevoerd over de langetermijnvisie en het woonbeleid van de gemeente.
40. Naast vorenstaande onduidelijkheden kent het dossier een extra dimensie doordat de eigendom van de gronden in het (mogelijk) te ontwikkelen gebied bij twee ontwikkelaars ligt; meerdere lokale aandeelhouders hebben een belang in één ontwikkelaar.
41. De vermeende invloed van de lokale aandeelhouders, uitingen en acties van belangenorganisaties alsmede de uitingen van ambtsdragers in de media geven de indruk dat sprake is van ‘een wedstrijd tussen de twee ontwikkelaars’. Daardoor zijn de standpunten verhard en is de polarisatie toegenomen.
42. Los van de vraag wat het gewicht en de invloed is geweest van de afzonderlijke factoren die wij in het vorenstaande hebben genoemd, de gevolgen van de combinatie van al die factoren zijn wel zichtbaar. Zo hebben wij waargenomen dat raadsleden zich (al dan niet solitair) hebben beziggehouden met beleidsvoorbereiding; zij zijn dan ook ‘op de stoel van het college gaan zitten’.
43. De hiervoor geschetste dynamiek heeft geleid tot een cultuur waarin verwijten en aantijgingen jegens subjecten van onderzoek zijn verspreid zonder dat (zelfs maar een poging tot) verificatie heeft plaatsgevonden. Dat daarbij ‘hard op de man is gespeeld en niet op de bal’, vormde geen belemmering. Integendeel, ‘namen en framen’ leek soms wel een doel op zich. Er werd niet meer met elkaar gepraat maar vooral over elkaar.
44. Het was dan ook geen uitzondering dat oordelen zijn gevormd over elkaars ingenomen standpunten, handelen en functioneren, zonder dat deze oordelen waren gebaseerd op (geverifieerde) feiten. Deze oordelen werden niet meer losgekoppeld van de inhoud.

45. Wij hebben deze beschouwing bewust in de ‘verleden tijd’ geschreven in de hoop en de verwachting dat de gemeenteraad, het college en de ambtenaren een ‘herstart’ kunnen maken bij de (mogelijke) gebiedsontwikkeling van Lange Weeren. Deze herstart kan met schone lei aanvangen nu ons onderzoek niet heeft geleid tot geconstateerde schendingen van wet- en regelgeving (op het gebied van integriteit).
46. Om van de herstart een vliegende start te maken, komen wij tot de volgende (samengevatte) aanbevelingen.

Over de aanbevelingen:

47. Wij bevelen aan, alvorens een besluit te nemen inzake het dossier Lange Weeren, dat de gemeenteraad een raadscommissie (met ervaren leden van de gemeenteraad) instelt die de besluitvorming van de gemeenteraad voorbereidt en met het college over dit dossier overlegt.
48. In aansluiting hierop bevelen wij aan dat de gemeenteraad voornoemde raadscommissie verzoekt ten aanzien van het dossier Lange Weeren een nulmeting te verrichten, waarbij belangrijke inhoudelijke vragen over het dossier worden geïnventariseerd en geformuleerd.
49. Hierop zal het college worden verzocht de vragen eenduidig, onderbouwd, beargumenteerd en daarmee afdoende te beantwoorden. Wij bevelen aan dat de vragen en antwoorden worden vastgelegd in een document dat mede de basis vormt voor besluitvorming over het dossier Lange Weeren.
50. Wij bevelen verder aan dat het college, vanaf het moment dat dit document is vastgesteld, de regie neemt over het dossier Lange Weeren.

51. Tot slot bevelen wij aan:

- Dat de gemeenteraad en het college met elkaar in gesprek gaan over de visie op (de scheiding van) de rollen van de gemeenteraad en het college. Wij geven u in overweging deze sessie te laten plaatsvinden onder voorzitterschap van een bestuurskundige;
- Dat de gemeenteraad en het college inhoudelijk en breed aandacht besteden aan de bij de gemeente vigerende gedrags- en integriteitsbepalingen.

Wij hopen u aldus voldoende te hebben geïnformeerd,

Hoogachtend,

Integis BV

namens deze,

w.g.

B. Bruin RA

Directeur